

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 19/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vähävaraisten henkilöiden lemmikkieläinpalveluista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Holopaisen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 19/2022 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä eläinlääkintätoimen kehittämiseksi palvelemaan myös vähävaraisia lemmikkien omistajia?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomessa eläinlääkäripalveluja koskeva järjestelmä koostuu yhtäältä julkisista eläinlääkäripalveluista, joiden järjestäminen on kuntien vastuulla, sekä yksityisistä eläinlääkäripalveluista. Asiasta säädetään eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009). Julkisia eläinlääkäripalveluja tuottavat pääosin kunnat itse, mutta kuntien on myös mahdollista järjestää palveluja sopimukseen pohjautuen siten, että palveluntuottajana toimii yksityinen yritys. Hinnoittelu menee lain mukaan siten, että kuntien itsensä tuottamista eläinlääkäripalveluista peritään palkkio, joka perustuu kunnallisen virkaehtosopimuksen (lääkärisopimuksen) liitteen mukaiseen taksaan, ja mahdollinen ns. klinikkamaksu. Silloin kun kunta on tehnyt sopimuksen yksityisen yrityksen kanssa, yritys perii sopimuksen mukaisen maksun, ja kunta yleensä maksaa korvauksen yritykselle. Uudenmaan joissakin kunnissa, jotka ovat Helsingin yliopistollisen eläinsairaalan toiminta-alueita, sopimuksia on tehty Helsingin yliopiston kanssa.

Kunnat tukevat edellä tarkoitettuja eläinlääkäripalveluja huomattavalla summalla, yhteensä yli 40 miljoonalla eurolla vuosittain. Julkinen tuki on Suomessa huomattavasti suurempaa kuin esimerkiksi Ruotsissa tai Norjassa. Tukeen liittyvällä sääntelyllä on tarkoituksena saada kuntien järjestämisvastuulla olevien palvelujen asiakasmaksut käyttäjien kannalta kohtuullisiksi. Julkisin varoin tuetuilla palveluilla on erityisen suuri merkitys harvaan asutuilla alueilla sekä virka-ajan ulkopuolisten päivystyspalvelujen osalta. Tiheillä kaupunkialueilla, joilla on hyvin saatavilla yksityisiä palveluja, kuntien ei lain mukaan ole pakko järjestää tuettuja julkisia palveluja lemmikkieläinten päiväaikaiseen ei-kiireelliseen hoitoon, mutta valtaosa kunnista kuitenkin järjestää myös tällaisia palveluja.

Julkisten palvelujen lisäksi Suomessa voi tuottaa yksityisiä eläinlääkäripalveluja sellainen taho, joka täyttää eläinlääkintähuoltolain vaatimukset. Palvelutuotannosta on tehtävä ilmoitus viranomaiselle, joka valvoo palveluntuottajia. Yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatua valvotaan eläinlääkintähuoltolain nojalla, mutta valvonta ei koske palvelujen hinnoittelua, eikä hinnoittelusta ole maa- ja metsätalousministeriön alan lainsäädännössä säännöksiä. Yksityisten palvelujen perimät asiakasmaksut perustuvat siten vapaan kilpailun piirissä tapahtuvaan markkinaehtoiseen hinnoitteluun, mikä käytännössä tarkoittaa, että yritys sisällyttää hintoihin kaikki sille aiheutuneet kustannukset sekä lisäksi kohtuullisena pitämänsä tuotto-odotuksen.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on kuitenkin lainsäädäntöä, jolla pyritään turvaamaan kuluttajan asemaa elinkeinonharjoittajan ja yksityisen kuluttajan välisessä suhteessa. Lisäksi on lainsäädäntöä, jonka tarkoituksena on estää sellaista sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa kuten kiellettyjä kilpailunrajoituksia, joilla on yleensä kuluttajahintoja nostava vaikutus. Näiltä osin toimivaltainen valvontaviranomainen on erityisesti Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa luvussa 3.4 ”Elinvoimainen Suomi” mainitaan tavoitteen ”Elinvoimainen ja kannattava elintarviketalous” toteuttamisen yhtenä keinona maatalouteen liittyvien julkisten palvelujen toimivuuden turvaaminen. Tähän liittyen hallitusohjelman mukaan eläinlääkäripalveluja koskeva lainsäädäntö uudistetaan siten, että ympärivuorokautisen päivystyksen järjestämisvastuu säilyy julkisella sektorilla. Maa- ja metsätalousministeriö asetti 12.3.2020 eläinlääkäripalveluja koskevien säännösten uudistamista valmistelevan työryhmän. Työryhmän valmisteli luonnoksen hallituksen esitykseksi eduskunnalle eläinlääkintähuoltolaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi. Esitysluonnos lähetettiin lausunnolle 16.12.2021 ja lausuntokierros päättyi 21.2.2022.

Uudistuksella pyritään suurelta osin säilyttämään nykyinen julkinen tuki kunnan järjestämien palvelujen asiakashintoihin, mutta joitakin muutoksia julkiseen palvelujärjestelmään on ehdotettu. Ehdotettujen muutosten tarkoituksena on toisaalta turvata palvelujen saatavuus ja toisaalta sopeuttaa palvelujärjestelmä muuhun lainsäädäntöön kuten kunta- ja kilpailulainsäädäntöön.

Ehdotetun lain mukaan kunnilla olisi edelleen eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu, mutta siihen kuuluvat eläinlääkäripalvelut määriteltäisiin nykyistä tarkkarajaisemmin. Järjestämisvastuu kattaisi sellaiset eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamiseksi välttämättömät eläinlääkäripalvelut, joiden yhdenvertainen saatavuus yleistä taloudellista etua koskevinä palveluina on tarpeen varmistaa koko maan osalta, tarvittaessa kaikkina vuorokaudenaikoina. Luettelo sisältäisi esimerkiksi eläinten rokotukset, kissojen kastratio- ja sterilisatioleikkaukset sekä lemmikkieläinten ensiapuluonteinen hoito kuten haavojen ompelu ja tulehdus- ja kiputilojen hoito. Peruspalveluihin kuuluisi myös kotieläinten lopetus.

Esitys toisi muutoksia, jotka jossakin määrin nostaisivat kunnallisilla vastaanotoilla tuotettavien

palvelujen asiakashintoja. Vastaanottokäynneistä perittävää kunnallista maksua koskevat säännökset muuttuisivat niin, että maksun periminen olisi kunnalle pakollista. Maksua koskevat säännökset väljentyisivät siten, että maksulla voitaisiin kattaa toimitiloista, työvälineistä ja avustavan henkilökunnan palkkauksesta aiheutuvien kustannusten lisäksi myös muita kunnalle aiheutuvia kustannuksia kuten kunnaneläinlääkärin peruspalkkaan liittyviä kustannuksia. Kuten yleensä kunnallisten maksujen osalta, maksun suuruutta koskeva päätösvalta olisi kunnilla.

Julkisoikeudellisiin maksuihin liittyy kuitenkin vaatimus siitä, että maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruisia ja lisäksi ehdotuksessa olisi säännös, jonka mukaan maksun tulisi olla palvelun käyttäjän kannalta kohtuullinen. Muutos saattaisi kunnallisten peruspalvelujen hinnoittelun lähemmäs yksityisten palveluntuottajien hinnoittelua, mutta muutoksen jälkeenkin eläinsuojelun, eläintautien vastustamisen ja kansanterveyden kannalta välttämättömien julkisten palvelujen arvioidaan olevan ainakin kokonaisuutena katsoen edullisempia kuin vastaavat yksityiset palvelut.

Ehdotuksessa olisi uutena asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää yleisen edun kannalta keskeisimmistä palveluista perittävien maksujen enimmäismääristä sekä maksun tarkistamisesta indeksin muutoksen mukaisesti. Tarkoitus ei kuitenkaan ole käyttää asetuksenantovaltuutta, ellei siihen ilmene erityistä tarvetta.

Yksityisten palvelujen hinnoittelu jäisi jatkossakin yritysten itsensä päätettäväksi.

Helsingissä 15.2.2022

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

VN/4034/2022-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: